

הלכות שבת סימן שצ שצא

ביאורים ומוספים

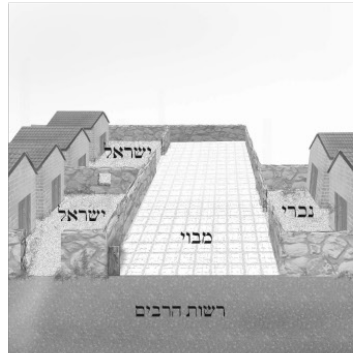
סימן שצ

מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל

[ש"ע ס"א]

מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל, ובית של ישראל אחר אצלו פתוח לרשות הרבים ולא למבוי, וחלון בינו לבין ישראל הדר במבוי⁽¹⁾.

(1) כזה

[משנב"ב ס"ק א]

ומירי שאין כאן אלא חצר אחד של ישראל הפתוח למבוי⁽²⁾.

(2) והיתר מבוי זה, כתב הבי" שחז"ל על ידי לחי או קורה. ואף שאין בו אלא חצר אחת של ישראל, ומבואר בש"ע לעיל (ס"ו) שסג סכ"ז) שמתנאי המבוי כדי שיהיה נותר בלחי וקורה, הוא שיהיו פתוחות לו לפחות שתי חצרות, כאן שפתוחה לו גם חצר אחרת של נכרי, נחשבת דירת הנכרי לדירה לקולא. ומ"מ כתב המאמר מרדכי (ס"ק א), שהדבר פשוט שצריך שיהיו בחצר הישראל לפחות שני בתים, שגם זה הוא מתנאי מבוי שיהיו שני בתים בכל חצר.

[משנב"ב ס"ק ו]

ועין לעיל בסימן שפכ סעיף יט⁽³⁾.

(3) וראה מה שכתבנו בשעה"צ שם ס"ק טו.

[ש"ע ס"ב]

מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראלים, והיו חלונות פתוחות למבוי וצדו של ישראל⁽⁴⁾.

(4) כזה

סימן שצא

דין בטול רשות לאותן ששכחו לערב

[משנב"ב ס"ק ב]

א"הם לה' קא"י⁽¹⁾.

(1) פירוש דבריו, שמצינו שלשה ביאורים בדברי הש"ע במה שכתב שיש חידוש בכך שמועיל הביטול אף על פי שהם רבים: א. שאף על פי שבני החצר הם רבים, יכולים בני המבוי לבטל להם רשותם כיון שבני החצר עירבו לעצמם, ודומה דינם למבואר בש"ע לעיל (ס"ו שפ ס"א) שאם עירבו בחצר ואחד לא עירב עימם, יכול הוא לבטל את רשותו לרבים שעירבו, וכן פירש המשנ"ב. והט"ז (ס"ק א) הקשה לפירוש זה, שאם עירבו רבים ודאי נחשבים הם כיחיד, ואין חידוש בדבר. ב. הט"ז (שם) פירש, שהחידוש הוא שאף על פי שגם בני המבוי הם רבים [שהרי יש כמה חצרות במבוי] ורבים הרי אינם נעשים אורחים, מ"מ מועיל הביטול לחצר שביטלו לה, שרק לענין להתיר להם טלטול אין דנים אותם כאורחים, כמבואר בש"ע לעיל ס"ו שפ ס"ד. ג. הש"ע הרב (ס"א) פירש, שהש"ע מחדש שאף על פי שבני החצר הם רבים ורבים אינם נעשים אורחים, מ"מ כיון שכל בני החצר יוצאים למבוי בפתח אחד, הריהם כרבים הדרים בדירה אחת שדינם כיחיד. ובדעת הגר"א, ראה מה שכתבנו בשעה"צ ס"ק א.

[שעה"צ ס"ק א]

וכן משמע בבאור הגן"א⁽²⁾.

(2) שהגר"א (ד"ה אף על פי) פירש, שהחידוש הוא שאף על פי שלא נשתתפו ואם כן כל בני החצר הם רבים, מ"מ נחשבים הם כיחיד, שהרי אין צריכים ליתן בשיתוף אלא אחד.

[משנב"ב ס"ק ג]

וכעין מה שכתב לעיל בסימן שפ סעיף ד⁽³⁾.

(3) שם נתבאר שאם בני חצר שעירבו מבטלים רשותם לאחד מבני החצר שלא עירב, מותר לו להוציא מביתו לחצר, ולהם אסור להוציא בין מביתם ובין מביתו לחצר, משום שהם רבים ואין רבים נעשים אורחים אצל יחיד, ואם יחזור ויוציאו לחצר נראה שחוזרים מביטולם ורוצים לשוב ולזכות בחצר, וכן כאן אם בני שאר החצרות יוציאו מחצרם למבוי, יראה כאילו חזרו מביטולם.

ובמשנ"ב שם (ס"ק טז) הביא את דעת המג"א (ס"ו שפא ס"ק א) שמותר לבני החצר להכניס מהחצר לבית, משום שאין זה נקרא השתמשות בחצר ואין נראה שחוזרים בהם מביטולם, ולשיטתו לכאורה הוא הדין כאן מותר לשאר החצרות להכניס מהמבוי לחצר. אמנם, למעשה הביא המשנ"ב (שם) שדעת הרבה פוסקים שגם להכניס מחצר לבית אסור, ולדעות אלו פשוט שגם כאן אסור להכניס מהמבוי לחצר.

[שעה"צ ס"ק ג]

ועין לעיל בסימן שפכ בבאור הלכה מה שכתבנו בענין זה⁽⁴⁾.

(4) שם (ס"א) פסק הביה"ל (ד"ה אז) שאין להחמיר בזה.

[משנב"ב ס"ק ז]

דלגפי מבוי כל בני החצר חשויים כחצאי⁽⁵⁾.

(5) מקור דבריו מהרא"ש (עירובין פ"ו סוף ס"א). והחזו"א (א"ח ס"י המשך במילואים עמוד 35

מילואים

הלכות שבת סימן שצ שצא

המשך מעמוד רנח

הרא"ש לסמוך עליו בכל התורה כולה, וכל שכן בידי עירוב שהרי הלכה כדברי המיקל בעירוב, וכן פסק השו"ע כאן.

[משנ"ב ס"ק ח]

אם היא יותר מבית־סאתים⁶⁶.

6) ואם גודל העיר הוא בית סאתים או פחות, הביא בביה"ל לעיל (סי' שעב ס"א ד"ה או לג) שנחלקו הראשונים האם מותר להוציא מבית לקרפף כזה, ופסק שלכתחילה בודאי יש להחמיר בזה, ובשעת הדחק נראה שיש לסמוך ולהקל.

פא ס"ק יג) הקשה, שהרי מה שמעיל ביטול ליחיד במקום נכרי, הוא משום שלא שכח שישאל יחיד ידור עם נכרי כיון שמפחד ממנו, ואם כן כאן שיש בחצר הרבה ישראלים הרי אינם מפחדים והדבר שכח שיגרו באופן זה, ואם כן מדוע הנכרי אינו אוסר. ותירץ, א. שחכמים התירו בכל אופן שנקרא יחיד, ולגבי המבוי כל בני החצר נקראים יחיד. ב. שגם אופן זה אינו שכח, ונשאר בצ"ע.

והבי' (ד"ה וכלל) הביא שהמהרי"ק (שורש מח) אסר באופן שגרים בחצר שני ישראלים שאוסרים זה על זה, וכתב שכן נראה שהיא דעת הסמ"ג (הל' עירובין רמג ע"ז). אמנם להלכה הכריע, שכדאי הוא

הלכות שבת סימן שצב

המשך מעמוד רס

15) כן הוא לשון הרא"ש (עירובין פ"ה סי' ט), וכתב כן לפי השיטה שהובאה בגמרא שאפשר לערב רשות הרבים לרוחבה, וביאר שמ"מ צריך לחי' מכאן ומכאן כדרך תיקון חצר או צורת הפתח, כדי שלא יהיה פרוץ למקום האסור. והחזו"א (א"ח סי' צה ס"ק ג) תמוה, מדוע אין די בלחי' או קורה לתקן שלא יהיה פרוץ למקום האסור.

[ביה"ל שם]

אסור בכל גוניה¹⁶.

16) ודעת החזו"א [נראה בהערה הקודמת], שאף לדעת השו"ע אפשר לחלק מבוי באמצע על ידי תיקוני חצר, ורק באמצע רשות הרבים אינו מועיל.

[ביה"ל ד"ה ומערבין]

הינו לרוב הקבוצה¹⁷.

17) וכתב החזו"א (א"ח סי' צה ס"ק יט), שלכתחילה עדיף לחוש לשיטת השו"ע שלא לחלק רשות הרבים באמצעה אף לרוחבה, אבל מעיקר הדין יש לסמוך על שיטת הרמ"א שאם מחלק אותה לרוחבה, מועילים תיקוני חצר כגון שני לחיין, או עמוד מרובה או צורת הפתח.

מתקן באמצע מבוי [לשיטתו כנ"ל], אבל אם המבואות כבר פתוחים זה לזה ונשתתפו יחד, לא יועיל שיניח צורת הפתח בפתח המבוי הראשי, שהרי זה דומה לחלוקה באמצע רשות הרבים. ונבשונה הלכות (ס"ו) העתיק דין זה, ומבואר שמה שדן החזו"א (ס"ק ג) שלא מועיל להניח תיקוני חצר באופן זה, הוא גם למסקנתו שם שמעילים תיקוני חצר באמצע מבוי, ומשום שאופן זה גרע.

ובהמשך דבריו כתב החזו"א (ס"ק ה), שאם המבואות פתוחים זה לזה ועירבו יחד דרך פתחם, יתכן שמעיל להניח צורת הפתח בפתח שבין המבואות לרשות הרבים. וכתב הגרש"י וולדנברג (הובא בקונטרס תקנת העירוב סי' ד), שכוונת החזו"א היא שיש לחלק בין אם יש מבוי שמחבר את כל המבואות ומבוי זה פתוח לרשות הרבים, שאז לא מועיל שיניח צורת הפתח בפתח המבוי הראשי, כיון שנחשב הדבר כמו חלוקה באמצע רשות הרבים, לבין אם כל המבואות פתוחים לרשות הרבים אלא שהם מחוברים ביניהם, שאז כל מבוי נחלק לעצמו מרשות הרבים, אף על פי שנשתתפו יחד.

[ביה"ל ד"ה זה]

כדי שלא יקרה פרוץ למקום האסור¹⁸.

הלכות שבת סימן שצג שצד

המשך מעמוד 520

השמשות נאכל עירובו, והשני הניח את עירובו בבין השמשות, כתב בהגהות רעק"א (על גליון השו"ע) שאסור לאחד מהם להוליך עמו פירות או כלים של השני, שהרי ממה נפשך אם העירוב של הראשון קיים עירובו של השני אינו עירוב, ואם של השני קיים עירובו של הראשון אינו עירוב, וכיון שכלים קונים שביניהם כרגלי הבעלים [כמבואר בשו"ע לקמן סי' שצז ס"ג], נמצא שמוליך את הפירות חוץ לתחומם.

[משנ"ב ס"ק טז]

לחלק הקמן בין השמשות גופא לאיש אָתָד¹¹.

11) ואם עירב מבעוד יום עירובי תחומין ובבין השמשות עירב עירובי חצרות, ובשעת עשיית עירוב החצרות כבר נאכל עירוב

ולכן אינו מערב. וכן כתב השו"ע הרב (שם קו"א ס"ק ג), ששם מדובר שקיבל על עצמו חומרת עיצומו של יום, מה שאין כן כאן מדובר שקיבל על עצמו רק תוספת שבת.

ולמעשה כתב בביה"ל (שם), שבאופן שיש לצרף עוד ספק, יש להקל לערב עירובי חצרות בספק חשיכה גם אם כבר קיבל עליו שבת. ובשונה הלכות (כאן ס"ב) דן בכונת הביה"ל שם, האם כוונתו שיש להקל גם אם הציבור קיבלו עליהם, או רק באופן שהיחיד קיבל עליו.

[שו"ע ס"ג]

שְׁתֵּי קָנוּ עֲרוּבִים¹⁰.

10) ואם שניהם עירבו לצד אחד, אחד הניח את עירובו מבעוד יום ובבין

הלכות שבת סימן שצ שצא

שצ מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל, ובו ב' סעיפים:

א ערובין ע"ה
וצניתי לעיל בסימן
שפ"ב ב' ומ"ב פ"ק
ה מהלכות ערובין,
וצ"נ במה שצניתי
לעיל

א *מבוי שצדו אחד אינו יהודי (א) וצדו אחד ישראל, (ב) ובית של ישראל אחר אצלו פתוח לרשות הרבים (ג) ולא למבוי, וחלון בינו לבין ישראל הדר במבוי, אינו יכול לערב (ד) דרך החלון שביניהם (ה) להוציא כליו למבוי דרך בית ישראל שכנו הפתוח למבוי; אכל אם פתח ביניהם, (ו) מתר. ויש מי שאוסר אף בפתח פתוח ביניהם: ב *מבוי שצדו אחד אינו יהודי (ז) וצדו אחד ישראלים, והיו חלונות פתוחות מתצרו להצר של ישראל, ועברו כלם דרך חלונות, אף-על-פי שצנעשו כאנשי בית אחד ומתרים להוציא ולהכניס (ח) דרך חלונות, הרי אלו אסורים להשתמש במבוי (ט) דרך פתחים (י) עד שישקרו מן האינו יהודי:

שצא דין בטול רשות לאותן ששכחו לערב, ובו ב' סעיפים:

א משנה ערובין ע"ה
ובמקרא
ב פלומר, ומקרא לן
דאין מבטלין רשות
לרבים שלא ערבו,
במבואר בסימן שס
ג ה"ר"ש ר"ש פ"ק
הדר ורבונו ר"ס
בספר ד' תוספות

א *ככל משפטי בטול (א) למי ששכח ולא ערב בחצרו, כן הוא במבוי, *שאם שחקה חצר אחת ולא נשתתפה, *מבטלת רשותה לשאר בני המבוי או הם לה (ב) אף-על-פי שהם רבים, שקני החצר גבי מבוי חשויים (ג) קניחיד בחצר. (ד) וככל משפטי ישראל בחצר עם האינו יהודי, כן הוא במבוי (ה) או בעיר, שאין אסור לטלטל במבוי או בעיר המוקפת חומה (ו) עד שיהיו שתי חצרות של בתי ישראל בעיר, יאכל חצר אחת לא, (ז) אפלו אם הרבה בתים של ישראל פתוחים לתוכה, והוא שתהא העיר מוקפת חומה (ח) לדיניה; (ט) וסתם עירות הן מקופות לדיניה, וסתם מבצרים אינם מקפים לדיניה.

באור הלכה

* שאם שחקה חצר אחת ולא נשתתפה. ע"נ סימן שפ', דקשרבו החצרות דרך פתחים שביניהם אינם צריכים בטול כלל, דסומכין על ערב במקום שחוף, וכן כתב הטור: * מבטלת רשותה וכו'. ומכל מקום היא עצמה אסורה להוציא מתצרה למבוי, וכדלעיל בסימן שפ'. והיא דבשלה לזון גם רשות ביתן וחצרן, משמע מהג"ח דגם הם מותרין להוציא למבוי, משום דינין דערבו ביחד פלו דרריס בבית אחד דמי והיו כאורח לגבי שארי חצרות שבמבוי. אכן לפי דעת בעל חמד-משה שהבאנו לעיל בסימן

משנה ברורה

א (א) וצדו אחד ישראל. ומירי שאין כאן אלא חצר אחד של ישראל הפתוח למבוי: (ב) ובית של ישראל אחר. רוצה לומר, חצר: (ג) ולא למבוי. דאלו היה גם חצר השני פתוח למבוי, אם-כן הרי יש כאן שתי חצרות של ישראלים וצריכים לשכר המבוי מן העכו"ם ולשתף בינם: (ד) דרך החלון. רוצה לומר, שיעברו על סמך שיש חלון פתוח ביניהם: (ה) להוציא כליו למבוי. ואף-על-גב דאין כאן אלא חד ישראל שחצרו פתוח למבוי, מפל מקום אסרו חכמים לזה לטלטל דרך חצרו של חברו אפלו על-ידי ערוב, כדי שלא יסמך (ו) האי ישראל עליו שיצאו ונכנסו תדיר על-ידי ערובו, וישאר לדור כאן יחיד במקום עכו"ם וקלמד ממצעשיו: (ז) מתר. דבלאו הערוב גס-כן לא מסתפי האי ישראל לדור כאן, דכיון שיש פתח גמור, (ג) מצוי בכל עת ובכל שעה שישכנס האי ישראל חברו, ולהכי לא גזרו; וכל זה כשהמבוי מתקן פדיון בלחי וקורה או בצורת הפתח. וע"נ לעיל בסימן שפ"ב סעיף י"ט) במשנה ברורה מה שקתבנו שם ושי"ג אס-כן לקאן, וכן מה שקתבנו שם בבאור הלכה, כי הוא ענין אחד, רק דשם כתב החסיד דין זה לענין חצר וקאן קתבו לענין מבוי: (ז) וצדו אחד ישראלים. וחצריהם פתוחין למבוי: (ח) דרך חלונות. אכל ישכח אם היו פתחים ביניהם מהני הערוב: (ט) דרך פתחים. הפתוחים (א) למבוי: (י) עד שישקרו וכו'. דאין ערוב מועיל לעשותם קניחיד במקום עכו"ם, כדאייתא לעיל בסימן שפ"ב סעיף כ:

א (א) למי ששכח ולא ערב וכו'. המבאר בסימן שפ' ושפ"א: (ב) אף-על-פי שהם רבים. איהם לה קא"י, (ו) ורוצה לומר, וקומא לן בסימן שפ' דאין מבטלין רשות לשני אנשים שלא ערבו מפני שהם אסורים זה על זה, ואס-כן לכאורה גם הכא הרי יש רבים בחצר ולא נשתתפו במבוי, איה וכולין לבטל להם, קא משמע לן פיון דעל-פל-פנים עשו ערובי-חצרות יחד, קניחיד חשיבי: (ג) קניחיד בחצר. ופשוט דהבטול לא יועיל רק לזה החצר שבטלו לגבה דהוא יהיה מתר להוציא מתצרו למבוי, אכל שארי חצרות אסורין להוציא מתצרון למבוי, וכעין מה שקתב לעיל בסימן שפ' סעיף ד'. (ג) ואפלו בטלו לו גם רשות ביתם וחצרם, גס-כן נראה דלא מהני להוציא מתצרון למבוי, דרבים לגבי יחיד לא נעשו כאורחים, ואפלו אם נאמר לענין זה דבני חצר חשיבי כרבים, קא מבאר שם דרבים לגבי רבים גס-כן לא נעשו כאורחים: (ד) וככל משפטי וכו'. רוצה לומר, שמבאר בריש סימן שפ"ב דאין הנכירי אוסר עד שיהיו שני בתי ישראלים בחצר, כן הוא במבוי, שאין אסור להוציא (ו) מהחצר למבוי שהוא מתקן בלחי וקורה עד שיהיו שני חצרות של ישראלים במבוי: (ז) או בעיר. הינו המוקפת חומה, דאינה צריכה עוד תקון, וכדלקמיה, דאי לא היה מקף חומה, בכלל פרמלית היא כל-זמן שאינה מתקנת בלחי וקורה: (ז) עד שיהיו שתי חצרות. דאז אסורים זה על זה להוציא כלי הבית למבוי כל-זמן שלא נשתתפו ביחד, וכהו העכו"ם גס-כן אוסר עליהם שלא יועיל ששקרו ממנו רשותו במבוי: (ז) אפלו אם הרבה וכו'. הלגבי מבוי כל בני החצר חשוכים פתא, וכנ"ל: (ח) לדיניה. דאם לא-כן בלאו הכי אסור אם היא יותר מביית-אסותם, דהוא בכלל קרפף המבאר לעיל בסימן שנת: (ט) וסתם עירות וכו'. דסתם עירות בוים בתים

שער הציון

(ב) גמרא: (ג) ה"ר"ש בשם ר"י: (ד) אכל דרך הפתחים שפתוחים מתצר לחצר בלא דרך המבוי מתר אפלו בלא שכירות: (ו) אליה רבה ותוספת-שבת וכו', וכן משמע בבאור הג"א: (ז) ונאיתי בפר"ש שקתב דאם בטלו לו רשות ביתן מתר, ומשמע בדרכיו דאפלו רבים לגבי יחיד מתר בזה, ולפי מה שהסכימו לעיל בסימן שפ' המגן-אברהם ושארי אחרונים לא מהני בזה אפלו בטלו לו רשות ביתן, ע"נ שם: (ג) רוצה לומר, פלים ששכחו בבית, דאלו פלים ששכחו בחצר לא חמירא מישראל, שאין אוסר בזה מתצר למבוי אפלו אם לא ערב ולא נשתתפו במבוי, וכן פלים ששכחו במבוי גופא גס-כן מתר לטלטל בכל המבוי ואין העכו"ם יכול לאסור, דלא חמירא מישראל שמבאר לעיל בסימן שפ"ב דמתר אפלו לא נשתתפו במבוי. ולפי מה שהביא רבי עקיבא איגרי לעיל בסימן שפ"ב בשם מהר"ל יש להחמיר בזה. וע"נ לעיל בסימן שפ"ב בבאור הלכה מה שקתבנו ענין זה):

הלכות שבת סימן שצא

(י) וקשיש שתי הצרות של בתי ישראל בעיר, הציבים לשכור מכל חצר וחסר של אינו יהודי (יא) ואין מספיק במה שישכור משר העיר: הגה (יב) ויש אומרים דדוקא לענין להוציא ולהכניס לרשות האינו יהודי, אבל (יג) לטלטל במקומו יכול לשכור מן העיר, (יד) שהרי דרך המבוי הוא של השר ויכול לסלק כל האינס יהודים משם (ריב"ש סימן תשי). *במה דברים אמורים, בשר שאין בהם שולו ויגם אין לו רשות להשתמש בבתי בני העיר כלל (טו) אפילו בשעת מלחמה, אבל במקום שכל צרכי העיר אינם נעשים אלא על-פי השר או הממנה שלו, וראי ששכירות מהשר ההוא או (ב) [6] משכירו ולקוטו (טז) מהני, *שהרי יש לו רשות להושיב אנשיו וכלי מלחמתו בבתי בני העיר (יז) בשעת מלחמה (יח) *שלא מדעתם: ב (ג) [3] (יט) *ישאלים הדברים

שערי תשובה

(ב) משכירו. עב"ט. ועין בתשובת ב"ח התרשות מ"ד שם בנה. ועין בדברי שמואל סימן תנ, בעיר גניבה שהשירים הפרקטוריים אין להם כח בבללי העיר בשוקים וברחובות, אין שכירות שלהם מועיל כו', ע"ש. ועין בשו"ת חרי"י סימן קלה שפמה על צרות שנהגים החר בטלטול ברחוב היהודים ואסור חוצה לו, דממ"ג אם שכרו מהשר כו', ע"ש. ועין בשבתי"ק ח"ג סימן כט קמב דבאותו מקומה שיש עבר הנחיר בחוכו בלא שום מסגרת כגון פראג וכה"ג, אין מטלטלין רק ברחוב היהודים ע"י ערוך ולחי וקדח או שרובח יהודים סגורים מכל צד, ואין חושבין הנחיר לחוקה קצת קצת האחתונים, וזיון שנהגו להחמיר אין להקל משום ואל תש כו' (ועין לעיל סימן סג), משא"כ אם הפקום סגור ומספר מכל צד, ואפילו קשיש עבר הנחיר מ"מ אם הנחיר יש לו מסגרת מכל צד כגון בק"מ מין וכו'צא כזה כ"ע מודו דהר בחוקה, וכן המנהג בבק"מ מין לטלטל בכל העיר כלי שום חרך לטלטל רשות, ע"ש. ועין בתשובת ח"צ דשכירות משר לא מהני אא"כ בידו להעריך מלקמה או לשנות הדרך בלתי רצון העיר, ומה שנוטל פרס מבני העיר אין זה מועיל כו'. ועין לעיל סימן שפב בענין אם מודיע השכירות אף שמת, ע"ש בס"ק ו' ט"ק ט. ועין בק"א לתשובת ב"ח התרשות סימן ד' על דברי ח"צ שכתב לתמה על הריב"ש, וחס נהבאר בענין הטלטול שיש לחש מאחר שחיל הפקו נעדרים בדירות מחדשים שאין למשר תפיסת"ד בבית וצריך לשכור מפקידו

באור הלכה

שפ אינו, דמכל מקום רבים הם ורבים לא הוי באורחים, אף דעת בעל אבן העזר בימין שם דאפלו רבים לגבי רבים חשיבי באורחים, וצריך עיון לטעמה: * כמה דברים אמורים, בשר שאין בהם שולו. הלשון אינו מדקדק, דאפלו בבתי שולו, כל שהשפיין או מסנן למס ואינו יכול לסלקו ולא שר לו רשות להניח שם כליו לא מהני במה ששורין ממנו, וכדמובח בביתיוסף עצמו בתחלת דבריו, וכן מובח בתשובת הרשב"א סימן תרכו, וכמו שפנשונו במשנה ברורה בודו המתחיל ואין מספיק; אלא הנראה דלהכי נקט המחבר דינו בשר שאין וכו', משום אורחא דמלתא, דעל-פירב בשר שהבתי שולו דרוכו להניח פליו בבתי אנשי העיר ואין מוחה בידו, וזיון שכן המנהג, הוי כמו ששיר לו כח ורשות בעצרו, וכמו שכתב פן באמת הריב"ש ומביאו הביתיוסף, ולהכי נקט ביתיוסף דינו באין הבתים שלו, אלא הכי דנרעין שלא שר לו זכות, כגון במקום שאין המנהג להניח שם כליו, בנדאי אפלו בבתי שולו אין; וכולים לשכור ממנו. ודברי הח"י אדם בזה קשים: * שהרי יש לו רשות. ואם על-ידי הכרת טהרה כף ואינו מחק הפלכים, אינו מועיל¹¹¹) (א"ר בשם ריב"ש): * שלא מדעתם. עין בתקם צבי סימן ו' שנהקשה בנה, דמאי מהני במה שיש לו רשות להניח כלים בשעת מלחמה, הרי עמה על-ב"פנים אינו שעת מלחמה וממילא אין לו עמה שום רשות ואם-כן אף יכולין לשכור ממנו; ומצד דמורי בשר שהיכלת כדו לעורר מדינה ומלחמה בכל שעה שירצה עם שבניו ואין בני הפודיה מעכבין עליו, ולהכי יפה כחו להשכיר, ולאפוקי אם אין בידו בלבד בלי רשות אנשי העיר לצרף מלקמה¹¹²), בנדאי אין כחו יפה שלא בשעת מלחמה להשכיר רשותו, עין שם:

באר היטב

(ב) משכירו. וכן נהגין בכל המקומות שיש להם מצד אסד הקף והקנת רשות מהשר, שקונין כל מיני משקין מן האי"ו ומטלטלים, ובמקום שאין החר כגון שאין השר רק זבחה מס אסור אפלו לטלטל במבוי; וכבר זכרנו לעיל בסימן שפב ס"ז בכל אי"י שאין מודיע שכירות מא"י אלא פל'מן שהוא חי, ואח"כ צריך שכירות תרש מבנו, עכ"ל ט"ו, ע"ש. ועין בתשובת חסם צבי סימן ו' ובתשובת דבר-שמואל סימן קמה. ובחז"ת יאר סימן קלה קמב דבעיר הפקפת זומה שיש ליהודים רחוב מיוחד ונקשרת פלגיה, לא ידע מה שעם לאסר לטלטל בכל העיר, ע"ש. ועין בצ"צ: (3) ישאלים. ויש"ל סימן יח קמב שקבל מןגניס לאסר לטלטל ביריד לובליו, ואולי שפמני שרגליו לקבע לזבא בכל יריד ויריד ורגיל אסר מיד ליש ישאל ל"ש אי"י, ע' סימן שפד, עכ"ל. והנה המדרכי קמב דעכ"פ אסור האורח להוציא מביתו לחצר או לעיר, ועין במהרי"ק שמו"ו. ונ"ל שהיה עמו, דהרי החצר מיוחד להכבחה"ב והבית מיוחד להתאורח, דשכירות ליקמא ממקר הוא וא"כ מוציא מרשותו לרשות, אבל

משנה ברורה

תחלה ואחר-כך מקיפין חומה סביבם לצרף הבתים ומקרי על-ידי זה מקף לדידה, מה שאין פן מבצרים, שאנו קורין שלא"ס, שגעשה להשכור מפני האויב, הוא מקף תחלה בחומה ואחר-כך בוניס בתים בתוכו: (י) וקשיש שתי חצרות וכו' בעיר. נראה דאפלו אם כל חצר הנה במקומו אחר, לא נחשב כחדיד במקום עכו"ם, דכיון שהעיר מקפת חומה סביבה, נחשבים כל המבואות במקומו אחר ואוסרים הישראלים על זה וזה וממילא צריכים לשכור מהעכו"ם רשותו, אם לא שהיו מקומות חלוקין זה מזה בעצרת הפתח או בשני פסיו, וכאשר בארנו בסימן שפו סעיף ב בהג"ה במשנה ברורה ולקמן בסימן שצב סעיף ו: (יא) ואין מספיק וכו'. אף (ד) שהבתי שולו ומסרן לאנשי העיר על-מנת שישלמו לו מס מן הבתים כנהוג. והטעם, שהרי לא יכול לסלקו פל'מן שמשלמין לו המס¹⁰), ובההיא דסימן שפב סעיף יח, ואפלו אם הוא ממנה גס-כן על משפטיהם, כיון שאין לו רשות לענין בתי העיר: (ב) ויש אומרים וכו'. וכן הסכימו (ה) האחרונים להלכה: (ג) לטלטל במקומו. להוציא מבתי ישראל ולהכניס להם: (ד) שהרי דרך המבוי הוא של השר. רוצה לומר, שמשקטמא יש לו רשות להשר על הדרך לשנותה ולתת לבעלי-בתי דרך מצד אחר ויכול להשכיר להם: (טו) אפלו בשעת מלחמה. אלא מתנהג הדבר על-פי יוצאי המדינה: (טז) מהני¹⁰). הינו אפלו לענין להוציא ולהכניס לבתי העכו"ם: (יז) בשעת מלחמה. עין בבאור הלכה: (יח) שלא מדעתם. ולפי זה מתר לשכור מהממנה של מלך, שהרי יש רשות להקלף להושיב אנשיו וכלי מלחמתו בבתי בני העיר ויגם אפלו מלחמה, ובני העיר שלא מדעתם מדינא ומלכותא, ואם-כן כל עבד מפקדיו הקטנים הוי משכירו ולקוטו, שהרי הממנה הוא במקום הפלך. ונראה לי, דוקא מהממנה זה, כמו זה שקורין פאליציי"א¹⁰), שדיעו שכל דבר מלכות נעשה על-ידי, ואפלו מהמשרותים שלהם, שהרי יש להם רשות לקח משותתם שעל-ידיהם נקנים כל צווי הפלך, אבל מאנשי חילותיו, אפלו הראש שלהם, לא מהני במקום שהוא אין ממנה על זה (חיי אדם): ב (יט) ישאלים

שער הציון

(7) כן איתה בתשובת הרשב"א בתנאי בסימן תרכו, וכן כתב הב"ח: (ה) אליה רבה ותוספת-שבת ושלחן עצישיטם ותי"א אדם, ודלא כט"ו:

תרגום: 1 א משטרה.